

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for

Australsk Kelpie

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.05.2017

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

Innholdsfortegnelse

Innledning	3
Generelt	3
Rasens populasjon	4
Helse	8
Mentalitet og bruksegenskaper	10
Atferd	11
Eksteriør	11
Oppsummering	12

Innledning

RAS skal ses på som et levende dokument som bør og skal revideres jevnlig da statistikk og målsetning forandrer seg etter som tiden går.

Dokumentet skal ses på som et hjelpemiddel i avlsarbeidet i tillegg til at det beskriver historien bak rasen og dens opprinnelse. Det gir også en hjelp i arbeidet mot framtidige mål.

Dette dokumentet er laget i samarbeid med
Anette Henriksen, AGN
Marianne Nordengen, AGN
Tine Hansen, AGN
Jeanette Hatteberg, Kennel DeepEyes
Gro Gitlesen, Kennel Bocopi
Anne Herøy, Kennel Redcliff

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Det ble en gang sagt at «Australia rode on the sheep's back» som en referanse til den australske økonomien som var avhengig av ull/saue industrien. Uten den Australske Kelpien ville ikke Australia blitt så velstående, da den var en stor del av industrien. En jobb som normalt ville kreve flere menn, det var en utholdene arbeidshund som klarte å jobbe i de varmeste og tørreste klima.

Kelpiens opprinnelse er ikke fullt klarlagt men man vet med sikkerhet at ett par korthårede black & tan-fargede gjeterhunder ble importert til Australia fra Skottland tidlig på 1800-tallet. En hannhund etter disse to hundene ble så paret med australsk tisper. Tispen var utseendemessig av lik type som importene og anses trolig å være fra samme type hunder såkalt "Scotch Dog Collies". Parringen resulterte i et kull og en tisper fra dette kullet havnet hos tillitsmannen på Wollongough Station, C.B.W. King. Tispervalpen døptes Kelpie, som betyr «vannånd» på gaelisk, og var et vanlig navn på gjeterhundtisper på den tiden.

Kelpie deltok på den første gjeterhundprøven i 1872 eller 1873 (opplysningene er uklare på det punktet) i Forbes, New South Wales og imponerte stort, hvilket ledet til at hennes valper ble etterspurt.

RAS for Australsk Kelpie

De ble solgt under betegnelsen Kelpie's pups (Kelpies valper) og på den måten fikk rasen sitt navn.

Første standarden for rasen ble skrevet i 1902, da man fortsatt kun avlet for gjeting, og modellen var en funksjonell arbeidende hund.

Kelpien ble for første gang utstilt på Melbourne Royal Show i 1908. Der var det påmeldt seks hannhunder og tre tisper.

Rasestandarden ble tatt inn i Australian national Kennel Council 1.januar 1963. Rasen ble godkjent av FCI 1989 og fikk FCI nummer 293. FCI standarden baserer seg på rasestandarden til Australian National Kennel Council.

Overordnet mål for rasen

Å bevare den Australske Kelpien sin unike arbeidskapasitet, særtrekk og eksteriør ihht rasestandard. Fremme sunne individer både fysisk og mentalt.

Videre i denne teksten vil rasenavnet Australsk Kelpie nå bli forkortet til AK.

Raseklubbens navn Australske Gjeterhunder Norge vil bli forkortet til AGN.

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Det er i perioden 2000-2013 importert 57 stk hunder og født 79. Dvs 71% av nye registreringer i denne perioden er importer.

Gjennomsnittlig kullstørrelse

I perioden 1990-2013 (oktober) er det i Norge registrert 21 kull av 94 valper. Dette gir en gjennomsnittlig kullstørrelse på 4,5 valper. Kull størrelsen varierer fra 1 til 8 valper pr.kull.

Gjennomsnittet kan være misvisende i denne perioden da et par kull er importer registrert som kull i dogweb.

Om man bare ser på perioden 2000-2013 (oktober) er det registrert 15 kull av 76 valper. Dette gir en gjennomsnittlig kullstørrelse på 5 valper.

RAS for Australsk Kelpie

Innavlsgrad

Regner på perioden 2000-2013.

Gjennomsnittlig innavlsgrad er 0,90% basert på 15 kull. Høyeste innavlgrad i perioden er 3,125% laveste 0%.

Bruk av avlsdyr

Antall kull samt anvendte avlsdyr 2000-2013

År	Ant.hanner	Ant.tisper	Kullstr	Innavlsgrad
2007	2	2	4,5	
2008	1	1	4	
2009	2	2	5,5	
2010	3	3	6,67	
2011	1	1	3	
2012	4	5	4,5	
2013	1	1	7	

Hanner med flest valper

Navn	Reg.nr.	HD status	Antall valpekull	Antall valper	Barnebarn
Busligans Bocca	S11698/200 5	A	5	9	19
Zingo	S11849/200 2	A	1	6	8
Cefeus Kaiser Styx	S20008/200 7	A	2	7	0

RAS for Australsk Kelpie

Limp-Bizkit	S47629/200 6	A	1	4	0
Roscanaille's Qliff	S59979/200 2	A	2	2	0

RAS for Australsk Kelpie

Tisper med flest valper

Navn	Reg.nr.	HD status	Antall valpekull	Antall valper	Barnebarn
Deepeyes Talia Al Guhl I	07079/07	A	2	12	0
Hyzz Henna	S22645/2005	B	3	12	0
Bocopie's Allegro	02950/08	A	1	8	0
Vickulas Lillipilli	S47628/2006	A	1	8	0
Tullarbackens Ilo	SE45524/2010	A	1	7	0
Pihlstens Amazing-Emma	S21489/2006	A	2	7	0
Sandskogens Akillja	S11521/2007	A	1	6	0
Skiltorps Bessi	S16898/2000	A	1	6	8
Leagården's Fiona	S49632/2005	A	1	4	0
Glimmergruvans Ö-Blaze	S24629/2004	A	1	3	12
Aussie Action's Red & Tan Lissie	S57518/2007	D	1	3	0

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

I perioden 2000-2013 var det 3 av 15 kull som besto av mor/far som selv var født og registrert i Norge. Den norske avlsbasen består stort sett av importerte foreldre eller henting av avlsmateriale fra andre land.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Slik det er pr.d.d bruker oppdretterne avlsmateriale fra utlandet.

Prioritering og strategi for å nå målene

Ta en ny evaluering ved neste gjennomgang av RAS. Fortsette å følge opp innavlsgrad og holde denne på ett lavt nivå.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Generelt

Ettersom rasen i Norge har en for liten populasjon til å kunne henvise til noen god statistikk, velger AGN å bruke mye av statistikken som Svenska Kelpieklubben har offentliggjort i sin Rasspecifik Avelsstrategi för Australian Kelpie fra 14.05.2012, inntil det foreligger god nok statistikk i Norge.

AK anses å være en frisk og sund rase. De fleste utbetalinger fra forsikringsselskaper er på grunnlag av traumer. De sykdommer som kan dukke opp følger videre i teksten. Det er meget lave forekomster, men verdt å nevne for videre avlsarbeid og for å rette oppmerksomhet også til eiere slik at det kan følges opp ved innrapportering av sykdommer som ikke registreres i de offisielle registrene.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

Hofteleddsdisplasi (HD)

Det er lave forekomster av HD på rasen. Men iflg statistikken er kun 57,1% av hundene røngtet. I løpet av de siste 10 år er 34 av 36 frirøngtet, 1 svak og 1 middels. Raseklubben anbefaler at foreldredyrene er frirøngtet med resultat A eller B.

Oppdrettere bør anbefale sine valpekjøpere å røngte pga den lille populasjonen avlsdyr, da hvert individ har et relativt stort gjennomslag i statistikken.

Albueleddsdisplasi (AD)

I Norge har det ikke vært tilfelle av AD på rasen, det er også meget lave forekomster av dette i andre land.

Raseklubben har ingen anbefaling eller krav om dette på avlsdyr, men statistikken viser at de fleste som HD-røngter også AD-røngter.

Oppdrettere bør anbefale sine valpekjøpere å røngte pga den lille populasjonen avlsdyr, da hvert individ har et relativt stort gjennomslag i statistikken.

Patella luxasjon

Det finnes ingen hunder i Norge så vidt vites, med patella luxasjon.

Tannmangel

Det har kommet fram av flere kritikker innsendt fra utstillinger at det finnes flere individ med tannmangel av større eller mindre grad. Tannmangel er arvelig og bør tas hensyn til i avl.

Raseklubben bør begynne å føre statistikk over individer med tannmangel enten det rapporteres inn eller kommer via utstillingskritikker.

Tannmangel er ikke nevnt som alvorlig feil i rasestandarden, men raseklubbens oppdrettere bør ta hensyn til dette så det ikke utvikler seg til et problem.

Kryptokisme

Kryptokisme innebærer at en eller begge testikler ikke er nede i pungen. Kryptokisme anses som alvorlig feil. Hannhund som mangler en eller begge testikler i pungen er ikke godkjent for avl og evt avkom registreres med avlsforbud. Oppdrettere bes ta hensyn til avlspartnere om det finnes kryptokisme hos søsken eller annen slekt.

Epilepsi (EP)

Det er konstatert enkelte tilfeller av EP. Oppdrettere bør ta hensyn til dette. Klubben anbefaler at rammede individ og søsken ikke bør gå i avl. Kombinasjonen bør ikke gjentas.

Hjertefeil

Ingen yngre hunder skal være rapportert inn, men iflg. Agria Breeder Profil skal AK være litt mer utsatt enn gjennomsnittsrasen.

Cerebellar Abiotrophy på Australsk Kelpie

Kort om hva Cerebellar Abiotrophy er:

Ettersom dette er en forholdsvis ukjent sykdom og vanskelig finne god informasjon, itillegg har store konsekvenser for hunden, skrives det litt mer utdypende om sykdommen her:

Cerebellum er den delen av hjernen som regulerer kontroll og koordinasjon av bevegelser. Ved denne sykdommen er den delen av hjernen gjerne normal ved fødselen, men senere svekkes/degenereres den. Tidlige symptomer på sykdommen er dårlig koordinering og mangel på balanse.

Hvordan arves Cerebellar Abiotrophy:

Det er sterke mistanker, ut i fra andre raser med tilsvarende sykdom, at det er en ressesiv nedarving. Det betyr at begge foreldre må være bærere eller affisert av sykdommen for at det skal gi utslag på avkom.

Bærere viser ingen symptomer, affiserte dyr viser alt fra milde til sterke symptomer.

Hvordan stilles det diagnose:

En veterinær kan gi en sannsynlighets grad av sykdom på bakgrunn av symptomer og utelukke andre sykdommer. Ettersom det per dags dato ikke finnes en DNA test må hunden obduseres for å gi en 100% diagnose.

Hvordan behandles sykdommen:

Det fins ingen behandling for sykdommen, og de fleste kommer tilslutt til ett punkt i sykdommen hvor avliving er anbefalt av dyrevern hensyn.

Spredning av sykdom i Norge og Europa:

Det er pr. 15.12.2013 rapportert inn ett tilfelle som ikke kan utelukke CA som sykdom i Norge.

Det er også i Europa rapportert inn 2 kull som har vært affisert av sykdommen, påvist etter obduksjon.

Anbefaling fra raseklubben:

Sende valper/hunder til obduksjon som blir avlivet og viser symptomer på nevrologiske problemer. For å bekrefte/avkrefte sykdom. Rapportere resultatet inn til raseklubben.

Per dags dato er det behov for blod til forskning og utvikling av DNA test fra hunder som er affisert eller mistenkt bærer på bakgrunn av nær slekt som er affisert eller har nær slekt som har produsert eller selv er affiserte.

Raseklubben er tilgjengelig for viderefremidling av kontaktperson til forskning.

Avlsanbefaling:

Da det ikke fins DNA test som kan vise om hunder er bærer eller affisert anbefaler raseklubben at affiserte hunder, deres foreldre og søsken ikke skal avles på.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

Rasen er ikke kjent for å ha reproduksjon- eller fødselsproblemer. Dette blir tatt opp til ny vurdering ved neste revidering av RAS.

Mentalitet og bruksegenskaper

Gjeterhundprøver, bruksprøver og mentaltester

AK har et naturlig instinkt og anlegg for å gjete buskap, sau, rein, fjærfe m.fl både i åpent landskap og i innhegning. AK har en enorm allsidighet som arbeidende hund og kan brukes innenfor de fleste områder av hundesporten i tillegg til redningshund arbeid.

Som konkurransehund har rasen vist framlabbene både innenfor bruks, lydighet og agility og oppnådd både Norsk og Nordisk Mesterskapstittel i Brukshundsporten.

I vårt naboland Sverige fins det også flere godkjente gjeterhunder og rasen brukes aktivt også innen Rallylydighet, freestyle og tjenestehundarbeid.

Rasen er en meget aktiv brukshund som har behov for ett aktivt liv, både mentalt og fysisk.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Klubben har følgende krav til mentalitet for avlsanbefaling:

Godkjent:

K-test, Funksjonsanalyse (FA) eller Mentalbeskrivelse (MH) med sifrene 3,4 eller 5 på momentet kontakt 1a-1c, og sifrene 1,2 eller 3 på skudd moment 10. (Sifrene er hentet fra MH, men tilsvarende resultat på K-test eller FA) Om ikke testen er lagt ut av en Nasjonal klubb på en tilgjengelig database skal denne sendes til klubben som vil ligge den ut i forbindelse med formidling.

Ved bruk av importert sæd eller parring av hannhund i land hvor disse kravene ikke kan oppfylles, er det opp til avlsrådet om kullet skal formidles eller ikke.

Pr.d.d har vi ikke noen måte å analysere MH statistikken i Norge da den ikke er tilgjengelig på noen database. Mange oppdrettere velger derfor å arrangere MH for sine kull i Sverige.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktig mål er å få alle valper født i Norge eller importer til Norge til å gjennomføre en mentaltest.

Kortsiktig få mulighet til å arrangere MH for hele kull og ikke etter påmelding. Dette vil føre til ett bedre oppmøte og flere hunder pr. kull blir testet.

Prioritering og strategi for å nå målene

Arrangere MH.

Atferd

Atferdsproblemer

Det er ikke rapportert inn noen atferdsproblemer. Dog oppfatter mange rasen sitt intensive og livlige temperament som ett «problem». Da dette er ett rasetypisk temperament skal det ikke anses som en problematferd.

Eksteriør

Eksteriør bedømmelser

Helhetsinntrykk

Helhetsinntrykket skal være smidig, livlig hund av høy klasse, som viser god muskelkondisjon kombinert med stor smidighet i lemmene og gir inntrykk av utholdenhet. Den skal ikke være spinkel. Enhver feil i kroppsbygning og temperament for denne gjeterhunden anses som utypisk.

RAS for Australsk Kelpie

Godkjente farger

Sjokoladebrun, svart, rød, black & tan, red & tan, fawn og røklå. Genetisk sett er det mulig med 9 farger hos rasen, men bare sju er godkjente og det er de overnevnte. De ikke godkjente fargene er blue & tan og fawn & tan.

Overdrevne eksteriør-trekk

Rasen har ingen overdrevne eksteriør-trekk som er helseskadelige.

Svenska Kelpieklubben (SVEKK) sin RAS 2013-05-14 noterer mankehøyden som ett gjennomgående problem. Standarden for hannhunder er 46-51 cm og for tisper 43-48 cm. I følge SVEKK sin statistikk ses tendenser til at Kelpien blir for høy. Gjennomsnittet i Sverige er 50,5 cm på hannhunder og 47,1 cm på tisper.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Klubben bør vurdere å oppfordre dommerne i Norge til å måle AK som blir stilt og notere dette i kritikkene så vi kan regne ut ett snitt på rasen i Norge.

Prioritering og strategi for å nå målene

Innhente informasjon om gjennomsnittelig mankehøyde på rasen i Norge.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Rasen er forholdsvis nyetablert i Norge og under utvikling. Det er vanskelig å sette klare mål da det er mye mangelfull statistikk.

Plan for videre arbeid i klubben

Det settes kun 3 års godkjenning på det første utkastet av RAS for å løpende kunne revurdere utvikling ettersom ny statistikk tilkommer og rasen etableres bedre.